

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامیه

محمدباقر پورامینی

پاکت در بسته (درباره علم امام معصوم)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنما ۶۱ (پاکت در بسته)

نویسنده:

محمد باقر پورامینی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	رهنما ۶۱ (پاکت در بسته)
۶	مشخصات کتاب
۶	اشاره
۱۰	پرسش ها
۱۲	درآمد
۱۴	نشانه علم غیب
۱۵	اما ماجرای دیگر...
۲۰	بنیان علم غیب
۲۶	خاستگاه علم غیب
۲۹	مرز علم غیب
۳۶	برای مطالعه بیشتر
۳۷	درباره مرکز

رهنما ۶۱ (پاکت در بسته)

مشخصات کتاب

سرشناسه: پورامینی، محمدباقر، ۱۳۴۷ -

عنوان و نام پدیدآور: پاکت در بسته: درباره علم امام معصوم/ نویسنده محمدباقر پورامینی.

مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۶۰ص. ۱۱×۱۷س م.

فروست: رهنما؛ ۶۱.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۴۳-۵۱-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: علم امام

شناسه افزوده: آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی

رده بندی کنگره: BP۲۲۳/۳۴ پ ۹ پ ۲ ۱۳۹۱

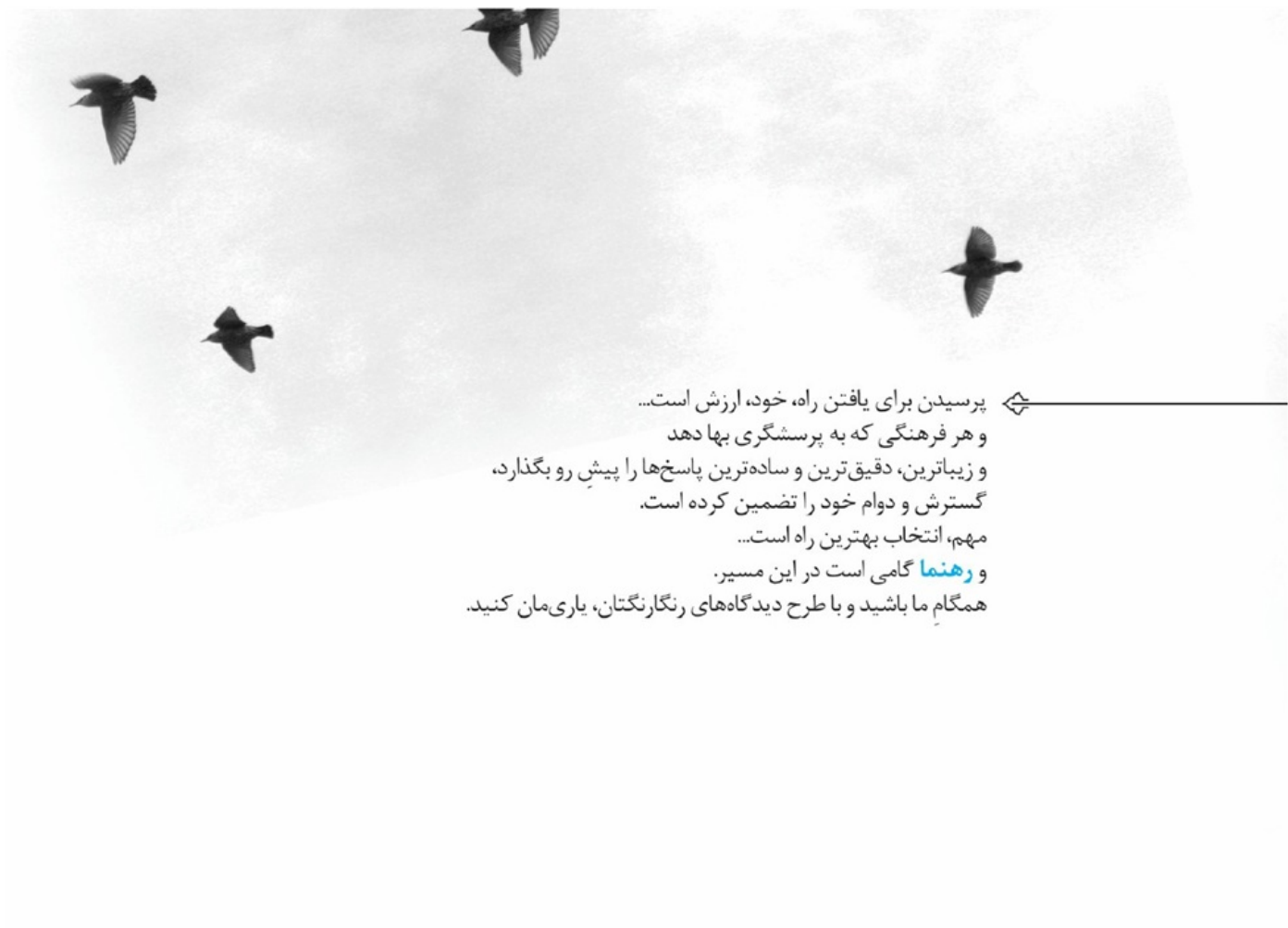
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۵

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۲۸۳۹۳

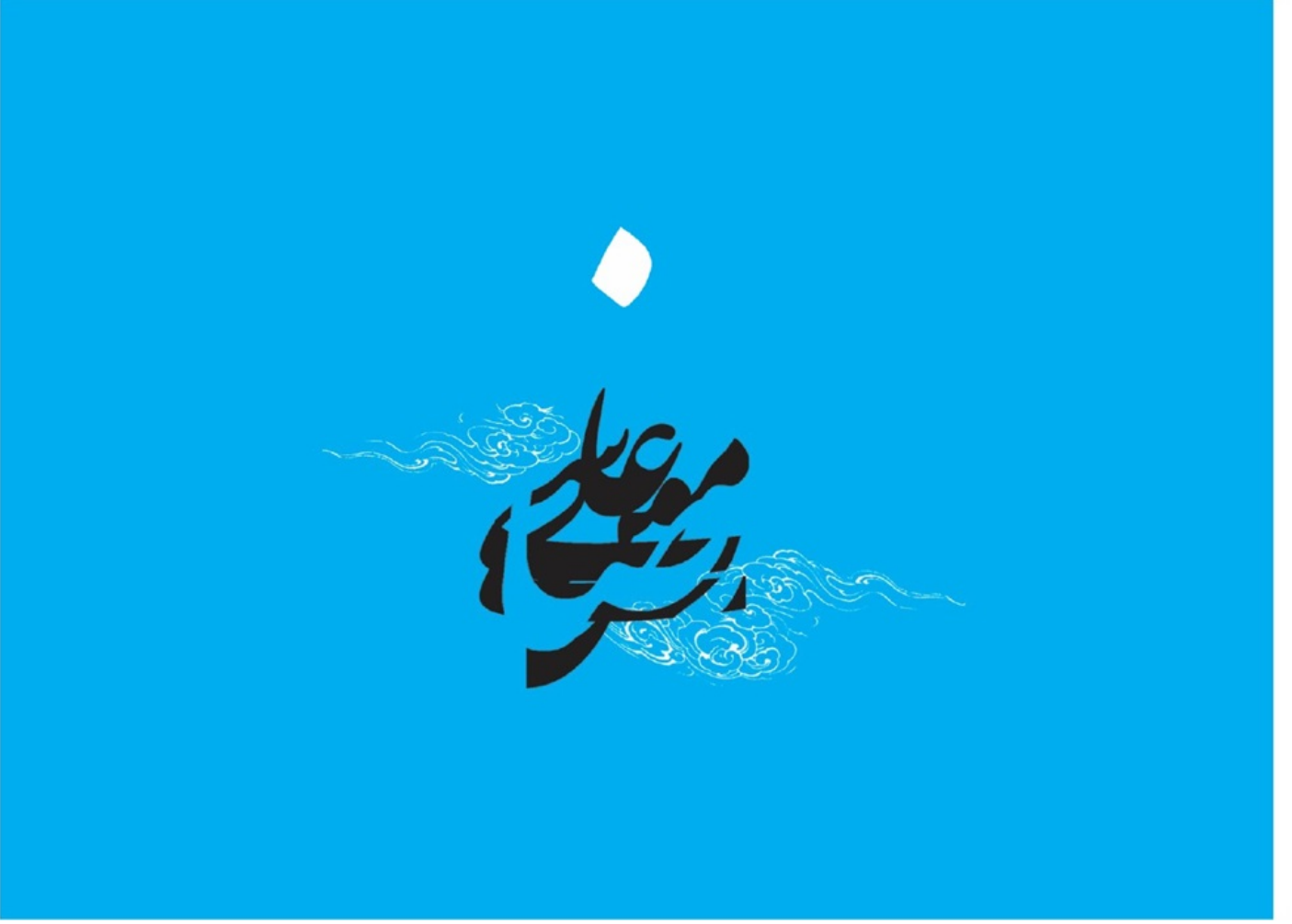
ص: ۱

اشاره

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

پرسش‌ها

پاکت در بسته (درباره علم امام معصوم)

دغدغه این نوشتار پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر است:

؟ اگر فقط خدا عالم غیب است، چرا به علم غیبی معصومان: اعتقاد داریم؟ (چرا)

؟ گستره و مرز علم پیامبر و ائمه اطهار: کجاست؟ (چقدر)

؟ ابزار آگاهی و خاستگاه دانش ایشان چیست؟ (چگونه)

؟ با وجود داشتن علم به گذشته و حال و آینده، درافتادن ائمه به مصائب جانکاهی مانند نوشیدن زهر و شهادت و... چه توجیهی برمی‌تابد؟

ص: ۵

امامت، در بیان، جانشینی پیامبر است و در امور دینی و دنیوی، پاسداری دین و رهبری امت است؛ از این رو، می توان امامت را تداوم نبوت در دوران خاتمیت نامید.^(۱) در فرهنگ شیعه، امامت و رهبری انسان ها چه در بُعد معنوی و الهی و چه در بُعد اجتماعی، عالی ترین درجه و مقامی است که خداوند به انسانی واگذار می کند و مدالی که به این نام بر سینه کسی می چسباند، عالی ترین مدال هاست.^(۲)

بدیهی است فردی که پس از پیامبر بر مسند او می نشیند و زمام هدایت مردم را به سمت سعادت به دست می گیرد، باید ویژگی ها و شروط خاصی داشته باشد: او ضمن دارا بودن مقام عصمت و عهده داری منصب امامت از سوی خدا باید داناتر و عالم تر از همه

ص:۷

۱- مطهری، مجموعه آثار، ج ۴، ص ۷۳۹.

۲- همان، ج ۳، ص ۳۲۰.

باشد؛ یعنی برخوردار از علم الهی و آگاه به تمام معارف و احکام شریعت. (۱)

پیشوایان معصوم به دلیل جایگاهی که از سوی خداوند عهده دار آن اند، داناترین و عالم ترین افراد به حقایق دینی اند؛ از این رو، علم آنان، ویژگی اساسی و منحصر به فردی تلقی می شود. به دلیل وجود برخی پرسش ها در باب بی کرانگی علم امام و برخورداری ایشان از علم غیب و شناخت مرزها و همچنین علل استفاده یا عدم استفاده از آن، نکاتی به اختصار بیان می کنیم.

ص: ۸

۱- ربانی گلپایگانی، امامت در بینش اسلامی، ص ۲۱۲.

با چند نفر از یاران امام رضا خدمتش شرفیاب شدیم. ساعتی نزد امام نشستیم. چون خواستیم باز گردیم، امام به من فرمودند: «احمد، تو بنشین.» همراهانم رفتند و من خدمت امام ماندم. سؤالاتی داشتم؛ به عرض رساندم و امام پاسخ فرمودند... تا پاسی از شب گذشت.

خواستم مرخص شوم. امام فرمودند: «می روی یا نزد ما می مانی؟» عرض کردم: «هرچه شما بفرمایید. اگر بفرمایید بمان، می مانم و اگر بفرمایید برو، می روم.» فرمودند: «بمان؛ این هم رختخواب.» آنگاه امام برخاستند و به اطاق خود رفتند.

[احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی که از دعوت ویژه امام در پوست خود نمی گنجید، خرسند از این لطف ویژه، سر به سجده گذاشت؛ او ادامه ماجرا را این گونه گزارش می کند:] من از شوق به سجده افتادم و گفتم: «سپاس خدای را که حجت خدا و وارث علوم پیامبران، در میان ما چند نفر که خدمتش شرفیاب شدیم، تا این حد به من محبت فرمودند.» هنوز

در سجده بودم که متوجه شدم امام به اطاق من بازگشته اند. برخاستم. حضرت دست مرا گرفتند و فشردند و فرمودند که امیرمؤمنان به عیادت صعصعه بن صوحان رفت و چون خواست برخیزد، به صعصعه فرمودند: «از اینکه به عیادت تو آمده ام، به برادران خود افتخار مکن. عیادت من باعث نشود که خود را از آنان برتر بدانی. از خدا بترس و پرهیزکار باش. برای خدا تواضع و فروتنی کن. خدا تو را رفعت میبخشد.» (۱)

[...شب به نیمه رسیده بود و احمد بن محمد تنها بود و در فکرِ بی کرانگیِ علم امام. با این اندیشه، چشم برهم نهاد.]

اما ماجرای دیگر...

ص: ۱۰

۱- محمد بن عمر کَشّی، رجال کشی، ص ۵۸۷؛ مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۰، ص ۲۹۲.

[ابی حبیب بناجی اهل مرو بود و شیفته پیامبر و خاندان والا گوهر او. خوابی دید که بی درنگ در بیداری تعبیر شد: تنها به فاصله بیست روز. تعبیر خوابش نشان از بی کرانگی علم امامت داشت. این ماجرا از زبان اوست:]

رسول خدا را در خواب دیدم که در بناج، در مسجدی فرود آمد که هر سال، حجاج در آن مسجد فرود می آمدند. گویا من نزد او رفتم و سلام کردم و پیش روی او ایستادم. نزد او طبقی یافتم که از برگ خرما، مدینه بافته شده بود و در آن طبق، خرما صبحانی بود.

پیامبر از آن خرما مستی برداشتند و به من عطا کردند. آن خرما را شمردم: هجده دانه بود. پس از بیداری، خواب را چنین تعبیر کردم که به عدد هر خرما، یک سال زندگانی می کنم! وقتی بیست روز گذشت، در زمینی که زارعان، آن را برای کشت آماده می کردند، ایستاده بودم که کسی نزد من آمد و مرا خبر داد به آمدن حضرت رضا از مدینه و نزول آن بزرگوار در آن مسجد. مردم را دیدم که نزد او می شتافتند. من نیز به خدمت آن حضرت

رفتم. دیدم آن جناب در موضعی نشسته اند که رسول را در خواب دیده بودم. زیر پای مبارکش، تخته حصیری گسترده بود؛ مثل آن حصیری که زیر پای پیغمبر بود. در پیش روی او طبقی قرار داشت که از برگ خرما بافته شده و حاوی خرمای صیحانی بود.

بر آن جناب سلام کردم. پاسخ داد و مرا نزد خود طلبید. یک مشت از آن خرما به من عطا فرمودند. آن خرما را شماره کردم: عدد آن به قدر عدد خرمایی بود که رسول خدا در خواب به من عطا فرموده بودند. عرض کردم: «یا بن رسول الله، بیشتر از این به من عطا فرما.» فرمودند: «اگر رسول خدا زیاده از این به تو عطا فرمود، ما هم زیاده از این به تو عطا می کردیم.»^(۱)

ص: ۱۲

۱- طبرسی، إعلام الوری، ص ۳۲۱؛ بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۱۵۳؛ راوندی، الخرائج و الجرایح، ج ۱، ص ۴۱۲؛ شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۱۰؛ علی بن عیسی اربلی، کشف الغمه، ج ۲، ص ۳۱۳؛ ابن حجر، الصواعق المحرقة، ج ۲، ص ۵۹۴؛ شبلنجی، ص ۲۴۳.

این دو نمونه، نشانی از علم غیب علی بن موسی بود؛ دانشی الهی که شرط امامت است و ائمه: جملگی بدان آراسته اند.

ص: ۱۳

به راستی، علم بی کرانه و غیبی امام از کجا ریشه می گیرد و به کدام سرچشمه متصل است؟ مگر خدا نمی فرماید: «بگو هر که در آسمان ها و زمین است، جز خدا، غیب را نمی شناسد» (۱) و در آیه ای دیگر: «کلیدهای غیب تنها نزد اوست و جز او، کسی آن ها را نمی داند.» (۲) این کلام الهی، با دانش امام چه تناسبی دارد؟

در پاسخ باید به این نکته توجه کرد که در کنار آیات یادشده، آیات دیگری هست که پرده از علم غیب برخی از اولیای برگزیده خدا برمی دارد: «دانای غیب اوست و هیچ کس را بر اسرار غیبش آگاه نمی سازد؛ مگر رسولانی که آنان را شایسته و پسندیده بدانند.» (۳)

ص: ۱۵

۱- [أَقْلَ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ] نمل، ۶۵.

۲- [أَوْ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ] انعام، ۵۹.

۳- جن، ۲۶ و ۲۷.

بنابراین، آیاتِ بخش نخست، از علمِ غیبِ ذاتی خدا خبر می دهد و آیاتِ بخش دوم، از علمِ غیبِ افاضی و وحیانی؛ یعنی غیرخدا تنها به تعلیم و اذن الهی می توانند به علم غیب دست یابند. (۱)

وقتی فردی با اخبار غیبی امام رضا روبه رو شد، تاب نیاورد و با گستاخی گفت: «علم غیب را فقط خدا می داند.» پاسخ حضرت شعله شهبه او را فرو نشاند: «خداوند متعال در قرآن فرموده است: عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يَطْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ؛ پس، رسول خدا از کسانی است که علم غیب را می داند و ما هم ورثه آن رسول می باشیم و اخبار آینده را تا روز قیامت می دانیم.» (۲)

ص: ۱۶

-
- ۱- . علامه مجلسی معتقد است: «منظور از اینکه علم غیب را از خود نفی می کنند، این است که علم غیب را جز از طریق وحی و الهام نمی دانند؛ اما از طریق وحی و الهام نمی توان نفی کرد. زیرا عمده معجزات پیامبران و اوصیا اطلاع و اخبار از مسائل غیبی است. خداوند خود نیز آنان را در این آیه استثنا کرده است: إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ.» بحار الانوار، ج ۳، ص ۱۹۶.
 - ۲- . بحار الانوار، ج ۴۹، ص ۷۵.

درباره گستره و ریشه علم غیب امامان: درنگ در چند نکته، شناخت ما را از پیشوایان معصوم: عمق می بخشد و به معرفت ما می افزاید:

۱. علم و اراده امام تابع علم و اراده الهی است. از آنجا که آنان، به تعلیم الهی، از علوم غیبی آگاه بودند و این علم نیز همچون سایر کمالات، از طرف خداوند به آنان اعطا شده است، الهی است؛ بنابراین، می توان گفت علم امام «علم غیب تعلیمی» و خدادادی است. چنان که امیرمؤمنان دانش اهل بیت معصوم را به دانش خدا متصل می دانست (۱) و در پایان نبرد جمل، از برخی حوادث آینده خبر دادند و فرمودند: «این علمی است که از دارنده علم آموخته ام.» (۲)

ص: ۱۷

۱- «الا و انا اهل البيت من علم الله علمنا و بحکم الله حکمنا و من قول صادق سمعنا». ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، ج ۱، ص ۲۶.

۲- ۱. مردی از قبیله بنی کلب پرسید: «لقد أُعْطِيتَ یا امیرالمؤمنین علم الغیب؟» امام فرمودند: «لیس هو علم الغیب و انما هو تعلم من ذی علم.» نهج البلاغه، خطبه ۱۲۸.

۲. علم امام آینه تمام نمای عالم هستی است؛ یعنی علم گذشته و حال و آینده را شامل می شود. (۱) از این رو، همگان اذعان داشتند هر پرسشی که از امام رضا می شد، پاسخ آن را می دانست. (۲) دشمن نیز اعتراف به علم بی کران ایشان داشت و مأمون، امام رضا را معدن علم توصیف می کرد. (۳)

۳. امام وارث علم پیامبران اولو العزم و رسول خدا است و او، هم علم پیامبر اکرم را دارد و هم علم پیامبران را. (۴) همچنین، خداوند علم امامان را همچون علم پیامبر اکرم،

ص: ۱۸

۱- . کلینی، کافی، ج ۱، باب انّ الائمه علم ما کان و ما یکون.

۲- . إعلام الوری، ص ۳۲۸.

۳- . حرانی، تحف العقول، ص ۴۱۶.

۴- . حضرت صادق فرمودند: «إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ أُولَى الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَ فَضَّلَهُمْ بِالْعِلْمِ وَ أَوْرَثَنَا عِلْمَهُمْ وَ فَضَّلَنَا عَلَيْهِمْ فِي عِلْمِهِمْ وَ عَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ (ص) مَا لَمْ يَغْلَمُوا وَ عَلَّمَنَا عِلْمَ الرَّسُولِ وَ عَلَّمَهُمْ.» بحار الأنوار، ج ۲۶، ص ۱۹۴.

از علم پیامبران الهی بیشتر قرار داده است. (۱) حضرت زین العابدین فرمودند: «به خدا قسم، آنچه انبیا و رُسل می دانند، من می دانم» و افزودند: «و تَزَادُ مَا لَمْ تُزِدِ الْأَنْبِيَاءُ» (= اضافه از آنچه انبیا داشتند، داریم). (۲)

۴. خداوند در علم را به سوی امامان گشوده است و آنان با اشارات عالم غیب و سروش فرشتگان آشنایند. هیچ چیز از احکام الهی و شریعت، از آنان پوشیده نیست. زمانی که از گستره علوم غیبی امامان یاد می شود، می توان به علم الکتاب، شرایع آسمانی، گذشته و آینده، اسرار درونی و آشنایی با زبان همه مخلوقات،

ص: ۱۹

۱- امام باقر ضمن تأکید بر عالم تربودن علی از انبیای الهی، به عبدالله بن ولید دلیل آن را چنین بیان کردند: «مگر نمی گویند علی دارای علم پیامبر است؛ پس با آنان در این زمینه این گونه استدلال کن که خداوند درباره موسی می فرماید: [و كَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ] (اعراف، ۱۴۵). معلوم می شود که تمام مسائل را به او نیاموخته است. خداوند درباره محمد می فرماید: [و جِئْنَا بِكَ عَلَى هَوْلٍ شَهِيدًا وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ] (نحل، ۸۹). محمد بن حسن بن فروخ صفار، بصائر الدرجات، ص ۲۲۸.

۲- بحار الأنوار، ج ۲۶، ص ۱۹۸.

۱- نک: دانشنامه امام علی، ج ۳، مقاله حسن یوسفیان، «علم غیب امام»، ص ۳۵۲ تا ۳۵۶. برخی از عالمان اهل سنت نیز بر علم غیب امام اعتراف کرده اند؛ به جز ابن ابی الحدید (شرح نهج البلاغه، ج ۵، ص ۴) می توان به اعتراف ابن عربی اشاره کرد؛ او علم لدنی و اسرار سر الهی را برای امثال علی ممکن می داند. (ابن عربی، الفتوحات، ج ۱، ص ۱۵۱).

منابع علم ائمه اطهار متعدد و متنوع است. این منابع به آنان علوم و آگاهی های فراوان و نیز خطاناپذیری می بخشد تا بتوانند مأموریت الهی خود را به خوبی انجام دهند.^(۱) درباره خاستگاه علوم غیبی امامان، این امور بیان شده است:

۱. الهام: با رحلت پیامبر خاتم باب وحی بسته شد، اما راه الهام برای پیشوایان معصوم باز است. آنان محدث اند و صدای فرشته را می شنوند^(۲) و همچنین با روح الهی در ارتباط هستند. کسی که روح الهی را دریابد، از رویدادهای گذشته و آینده و آنچه در دل مردمان زمین و آسمان است، آگاه می شود.^(۳) به فرموده امام صادق: «امام هر وقت اراده کند چیزی را بداند، خدا او را مطلع می کند.»^(۴) در فرمایشی از امام کاظم، علم حال و حاضر ائمه از سنخ الهام و بهترین علم ائمه دانسته شده است.^(۵)

۲. فراگرفتن از پیامبر: ایشان تمامی معارف اسلام را به علی آموختند و پس از او نیز این علوم نسل به نسل به امام بعدی منتقل شد.^(۶)

۳. قرآن: این معجزه الهی دارای ظاهر و باطنی است و درک و تفسیر و تأویل آن، تمیز

ص: ۲۲

-
- ۱- نک: مکارم شیرازی، پیام قرآن، ج ۹.
 - ۲- شیخ مفید، اختصاص، ص ۳۲۹. دریافت امامان از فرشتگان البته به معنای همسانی با پیامبران در دریافت وحی تشریحی نیست؛ بلکه ارتباطی است همچون خضر و مریم که مطابق ظاهر آیات الهی، با فرشتگان ارتباط داشتند و حقایق از عالم غیب دریافت می کردند.
 - ۳- نک: شیخ مفید، تصحیح الاعتقاد، ص ۱۰۰.
 - ۴- «إِذْ أَرَادَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَّمَهُ اللَّهُ ذَاتِكَ». بحارالانوار، ج ۲۶، ص ۵۷. همچنین، حارث بن مغیره نضری گفت: «به حضرت صادق عرض کردم اگر سؤالی از امام بشود و پاسخش را ندانند، از کجا می فهمند. فرمودند: به قلبش القا می شود یا به گوشش می خورد». شیخ مفید، تصحیح الاعتقاد، ص ۱۰۰.
 - ۵- کافی، ج ۱، ص ۲۶۴.
 - ۶- نک: طباطبایی، المیزان، ج ۲۰، ص ۱۳۵.

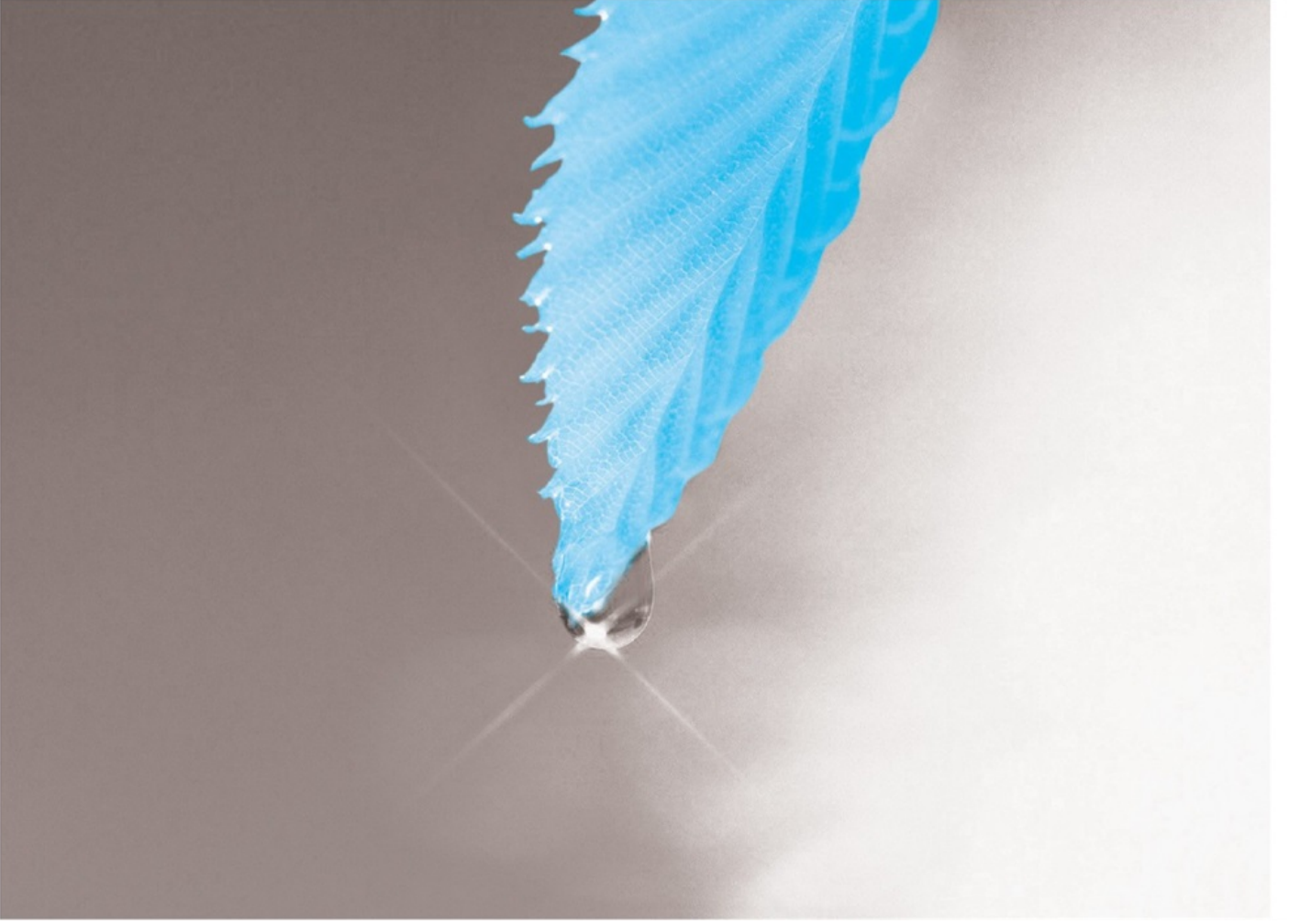
ظاهر از باطن و نیز محکم از متشابه، تنها از امام معصوم ساخته است؛ به فرموده امیر سخن: «همانا در قرآن دانش آینده است و حدیث گذشته. درد شما را درمان است و راه سامان دادن کارتان در آن.»^(۱)

این نکته بسیار مهم است که منابع آسمانی و غیبی دیگری به عنوان خاستگاه علوم امامان مطرح است که گواه تنوع و تعدد آن است. با توجه به این گستردگی منابع فزاینده است که پیامبر در حدیث ثقلین درباره اهل بیت خود فرمودند: «به آنان چیزی یاد ندهید؛ چراکه آنان از شما عالم ترند.»^(۲)

ص: ۲۳

۱- «أَلَا إِنَّ فِيهِ عِلْمَ مَا يَأْتِي وَالْحَدِيثَ عَنِ الْمَاضِي وَ دَوَاءَ دَائِكُمْ وَ نَظْمَ مَا بَيْنَكُمْ». نهج البلاغه، خطبه ۱۵۸.

۲- «لَا تَعْلَمُوهُمْ فَهَمَّ أَعْلَمَ مِنْكُمْ»، کافی، ج ۱، ص ۲۸۶.

باوجود علم غیب امامان چرا گاهی آنان انگور یا خرما یا دیگر اشیای مسموم را تناول می کردند و به شهادت می رسیدند؟ درباره شناخت امیرمؤمنان از قاتل خود، خوردن سم توسط امام حسن، کشته شدن امام حسین و همچنین درباره امام رضا که می دانستند انگوری که جلویشان گذاشته اند مسموم است، چه پاسخی وجود دارد؟

در پاسخ، دقت به نکات زیر شایسته است:

۱. دانش و آگاهی پیامبران و ائمه اطهار بر دو نحو است:

۱.۱. علمی که از راه عادی برای آنان فراهم می آید که در این گونه دانش ها، با دیگر مردم تفاوت چندانی ندارند؛

۲.۱. علمی که برای آنان از راه های ماوراءطبیعی (وحی و الهام) حاصل می شود که به آن، علم لدنی یا علم غیب می گویند.

۲. پیامبر و ائمه اطهار: در مسائل عادی و فردی و امور اجتماعی، موظف به استفاده از علم عادی بوده اند. از این رو، همواره در این گونه مسائل، از شیوه های معمولی، تحقیق و کسب آگاهی کرده و براساس آن عمل می کردند. سِرّ این مسئله نیز آن است که آنان، الگوی بشریت اند و اگر در مسیر زندگی و حرکت های اجتماعی، راهی غیر از این بپویند، دیگر جنبه اسوه بودن خود را از دست خواهند داد و دوستداران و پیروان به بهانه آنان با علم لدنی عمل می کرده اند، از حرکت های سازنده و انقلابی و اصلاحی باز خواهند ایستاد.

۳. عمل دائمی براساس علم غیب، موجب اختلال در امور است؛ زیرا اراده غالب خدا به جریان امور، براساس علم عادی بشری تعلق گرفته است. به همین جهت، معصومان برای شفای بیماری خود و اطرافیانشان از علم غیب استفاده نمی کردند. شاید یکی از حکمت های ممنوعیت روی آوری به نجوم یا تسخیر جن برای کشف غیر عادی حوادث آینده

۴. عمل براساس علم غیب، در برخی مواقع با حکمت نصب معصومان: منافات دارد؛ زیرا در این صورت، جنبه اسوه و الگوبودن خود را از دست خواهند داد و سایر افراد بشر از وظایف فردی و اجتماعی خود به این بهانه، یعنی ناآگاهی از علم غیب، شانه خالی خواهند کرد.

۵. تکالیف دینی معصومان: همواره برطبق علومی بوده که از مسیرهای عادی برای آنان پیدا می شده است؛ مثلاً پیامبر و امامان: منافقان را خوب می شناختند و می دانستند که آنان ایمان واقعی ندارند؛ ولی با آنان هرگز به شیوه ای مشابه با نحوه رفتار با کفار برخورد نمی کردند و از نظر معاشرت و ازدواج و دیگر احکام، با آنان به مانند سایر مسلمانان رفتار می کردند. همچنین، هنگامی که در مسند قضاوت و حل و فصل مشکلات مردم می نشستند،

ص: ۲۷

مطابق قوانین قضایی اسلام حکم کرده و از علوم غیرعادی خود استفاده نمی کردند. نیز، میوه یا غذایی را تناول می کردند که پیش روی آنان بود و مانعی از خوردن آن نمی دیدند.

۶. علم غیب، گاهی به امر واقعی تعلق می گیرد که حتمی و تغییرناپذیر است. بنابراین، برخی چیزهایی که پیامبر و امامان: از طریق غیبی می دانند، همان چیزی است که حتماً واقع خواهد شد. این گونه آگاهی، چیزی نیست که با آن بتوان تغییری ایجاد کرد و سرنوشت چیزی را تغییر داد.

۷. پیشوایان ما وظیفه نداشتند در تمامی امور طبق علوم عمل کنند که از راه های غیرعادی برای آنان حاصل می شد؛ به عبارتی چنین علم لدنی موضع امام را در برابر تکالیف خود که حتمی الوقوع است تغییر نمی دهد؛ اساساً قضای حتمی خداوند مثل شهادت

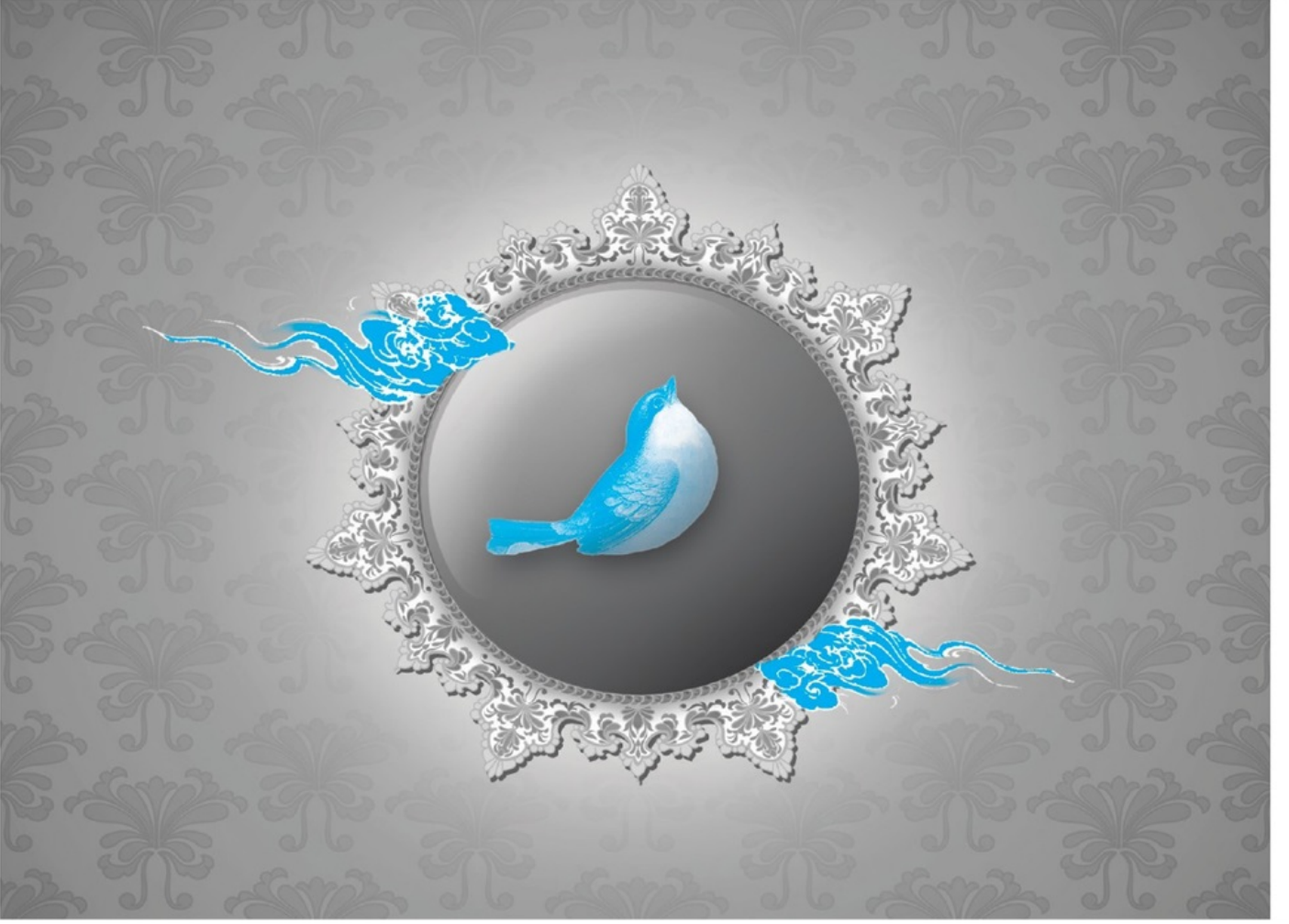
امام از آن جهت که حتمی الوقوع است متعلق اراده و قصد انسانی قرار نمی گیرد. (۱) وظیفه آنان این بود که نخست، نظام تکوینی این عالم را مراعات کنند و سپس، چون سایر مردم با این پیش آمدها روبه رو شوند. به بیان دیگر، بدیهی است که سرانجام هر انسانی مرگ است و هیچ آفریده ای در این جهان عمر ابدی نخواهد داشت.

۸. البته خوردن میوه زهرآلود توسط امام رضا از روی اجبار بوده است و امام از شیوه شهادت خود خبر داشتند. حضرت به اباضیت فرمودند: «اگر بعد از ملاقات با مأمون، هنگام برگشتن، عبا را روی سرم دیدید، بدانید که مأمون کار خودش را کرده است.» ایشان ضمن آگاهی، گزینه دیگری فراروی خود نداشتند.

۹. همه اموری که امام معصوم انجام می دهد، به خواست خداوند متعال بستگی دارد:

ص: ۲۹

۱- ۱. نک: رخ شاد، در محضر علامه طباطبایی، ص ۱۷۴.

[بل عباد مکرمون. لایسبقونه بالقول و هم بامرہ یعلمون. (۱)]

۱۰. علم غیب برای پیامبر و امامان: بالفعل نیست؛ بلکه شأنی است و هرگاه اراده کنند و بخواهند چیزی را بدانند، خداوند آنان را آگاه خواهد کرد. به فرموده حضرت صادق: «امام وقتی بخواهد چیزی را بداند، خداوند او را آگاه خواهد کرد.» (۲) بنابراین، امام اگر بخواهد می داند: خواستن برای او دانستن است. از این رو، می توان علم غیب امام را به «پاکتی دربسته» همانند کرد که برای آگاهی از محتوا می تواند آن را بگشاید.

ص: ۳۱

۱- انبیا، ۲۶ و ۱۷.

۲- «إِذَا أَرَادَ الْإِمَامُ أَنْ يَعْلَمَ شَيْئاً أَعْلَمَهُ اللَّهُ ذَلِكَ». بحار الانوار، ج ۲۶، ص ۵۷.

برای مطالعه بیشتر

۱. امامت و رهبری، مرتضی مطهری.
۲. معارف دین، صافی گلپایگانی.
۳. پیام قرآن، مکارم شیرازی، ج ۹.
۴. امامت، محمد حسن قدردان قراملکی.

ص: ۳۲

بسمه تعالی

هَلْ يَشْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
 ۲. ارتباط با مراکز هم سو
 ۳. پرهیز از موازی کاری
 ۴. صرفاً ارائه محتوای علمی
 ۵. ذکر منابع نشر
- بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و ...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

